

BIBLIOTEKA
SHTETIT

814-1

5429

Lirikë e maleve të mia

NOVRUZ
SHEHU
vjersha

814-1
5429

NOVRUZ SHEHU

Lirikë e maleve të mia

Vjersha

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

LEJDA I PARTI NË PLAZH

Në ngritjen e metalurgjikut
e në turbinat e kolosëve të elektricitetit,
në vullnetin e çeliktë të novatorit,
që me dorën ngritur i thotë importit «ndal»,
në zemrat e dy milionë e treqind mijve,
në betimin e veteranëve «Për gjakun e shokëve»,
në ballin e tridhjetë e pesë nëntorëve
e të gjithë nëntorëve që do të vijnë,
në fjalët e fundit të atyre që vdesin
e në fjalët e para të të porsalindurve,
në gjithë luftërat e drejta të popujve
që kërkojnë me armë në dorë lirinë,
në grushtin e pakundërshtueshëm e të revoltuar
përplasur në tryezën e superfuqive
është ajo
që për të malet tona shkëmbinjtë zhvendosin
dhe emrin e saj shkruajnë: PARTI

KRENARI

Biro, sa të pashë të vrarë
më vajti dora te balli,
atje plumbi të kish marrë.

Atje të kish zënë
se në djep të pata thënë:
«Ja në ballë, ja rri pa rënë!»

ËNDRRA E NJË BARIU NË PLAZH

Një bari në plazh me studentët
shëtiti dy javë buzë detit,
në mbrëmjen e fillimit shikimi
në shpinat e dallgëve i mbeti.

Kopetë e kooperativës me zhurmë
i erdhën pranë sa sytë mbylli,
dallgët si miliona shelegë
vraponin në fusha tërfili.

Dhe vetullat vrenjti në ëndërr,
me rërë mbushi grushtin dhe tha:
«Kthei nga shtrunga, ktheu anën!
Vajti ora për të mjelë, mor vëlla.....»

KORRËSET

Qeshin, qeshin korrëset
me vrapn' e zefirit,
qerpikët ua prek
qerpik i kallirit.

Del hëna nga malet
drapër i florinjte,
vjen era nga pllaja
puthet me kallinjte.

Një tufë me thëllëza
turret të shohë tutje,
një drapër mbi male,
njëqind përmbi supe,

Kombajna në fusha
drapërinjte në male,
zënë kallinjte nga gusha,
zënë kallinjte në valle.

Ngrihet vrulltaz dielli
qiellit si shami,
që ta marrin korrëset
ta hedhin mbi sy.

Ta mbushin me këngë,
ta mbushin me grurë,
në lëmë ta shpalosin,
ta bëjnë flamur...

KOSTUMET KOMBËTARE

Dimri më shpejt se kudo vjen në male,
po njerëzit këtu si askush duan lulet
ndaj qëndisën aq shumë në jelekë
lulëzimin që tufani s'e përkul.

Ndaj qëndisën lule në çdo tirq,
në sila, mitanë e në shami.
Sa herë që hidhen në tribunë festivalesh
ka një pranverë në trup çdo njeri.

VDEKJA E NAIMIT

Baresha mbajti dorën te dybeku,
la vedrën të derdhet nga harrimi.
Iu këputën mbi gjinj sumbulla jeleku:
— Vdiq Naimi!

Rrahën tirqet mbi gjunjë fustanellat,
në silarë ngriu duart trishtimi,
mjegulla mbi male uli vellon:
— Vdiq Naimi!

Qetë zvarisën plore të lëndinë,
Lulet e Verës njëherësh ulën kokën:
— Vdiq Naimi!

U bënë lumenjtë klarineta,
malet daulle kushtrimi,
gjithë pyjet cula dyjare
për Naimin...

LIRIKË E VAJZAVE TË FSHATIT TIM

Zanat kanë dalë nga legjendat,
të bukurat e dheut nga përrallat.
Janë vajzat e fshatit tim
çdonjëra një lirikë e rrallë.

Këndojnë bilbilat në kalatë e lashta,
këndojnë vajzat në fshatin e ri.
Rritet këngë e grurë në malet e larta,
duart e tyre kullojnë flori.

Zanat kanë dalë nga legjendat;
nga gjoksi, xhurasë, nga teli lahutës.
Janë vajzat drenusha të fshatit tim,
çdonjëra Shotë, çdonjëra Shkurtë.

RRROFTË PARTIA KOMUNISTE

Plumbat i korrën njëherësh gjethet,
gjethet mbuluan trupin e tij.
Gjaku ngjyrosi gjelbërimin e korrur,
ia qëndisi trimit flamur mbi gji.

Trimat pyetën njëri-tjetrin kush e njihte,
nga ç'fshat ish, nga ç'qytet, nga ç'brigadë.
Dy sy si krerë shkabe zbukuronin flamurin
dhe një grusht mbi tëmth si granatë.

Ngritën trimat trimin nga shkëmbi,
(bajoneta ende shkëmbin griste).
Batalioni lexoi gatitu, grushtngritur:
— Rroftë Partia Komuniste!

BALADË PËR MEMO METON

— Memo! Një shok na i vranë!...
Memua shpejt një këngë.
Në vend të trimit e plotë ngrihej kënga,
rrëzonte shtatë armiq një e shtënë.

II.

Por Memon një ditë e goditi
me plumba qafiri.
I rrodhën Memos mijëra pika gjaku
e mijëra këngë nga gjiri.
U afrua Liria e puthi në ballë
Memo oratorin.
U afruan shokët e puthën në buzë
Memo këngëtorin.

U afruan nënat e puthën tek këngët
ku kishin bijtë.

U afrua flamuri e puthi tek dora
që shuajti armiqtë.

U afruan lulet, u ulën mbi plagë,
aty hodhën rrënjë.

Afrohen vitet, e marrin në duar,
përmbi ballë e vënë.

BLUZAT

Vallë i ka mardhur bora,
shiu supet ua ka lagur?
Dyzet me një mijë, u është dredhur dora,
dyzet me një mijë, a janë shtangur?

Vallë llogoret bërrylet ua kanë grisur,
stralli shollët ua ka grirë?
Vallë nga Çermenika sot janë nisur,
thëllimi buzën ua ka nxirë? .

Dhe nëna i pa tek haheshin me plumbat,
ku kosë e luftës sheshonte gërxe e drurë.
«Mbahi, bijtë e nënës, hallall gjiri,
hallall dyzet bluzat që kam prurë!»

PARTIZANES ME EMRIN E LIRISË

L. Geros

Qielli ngjyrën e tij
ia uli mbi sy.
Dielli ballin e zjarrtë
ia uli mbi gji.

Kallinjtë e grurit u thurën
në sup të saj gërshetë.
Shqiponjat krahët i dhanë,
tufanet këngën e sertë.

Se kërkonte Partia në male
trima me çap suferinë.
Në çdo pëllëmbë të atdheut
Liria kërkoi Lirinë.

Tek u sulej armiqve përballë,
plumbat mbi tokë e shtrinë.

Ju shpleksën gërshetat mbi trakte,
puthi Liria Lirinë.

I vunë zjarrin në shtat,
në këmbë, në gji, në shpinë.
Por me buzët e arta prej flake

Liria këndoi Lirinë.

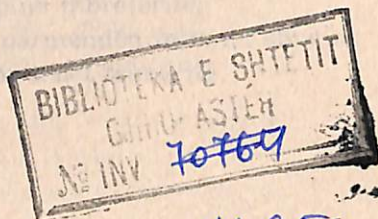
PËRJETËSI

(M. Allmonit)

E varën
se deshi njerëzit,
se deshi lirinë!

Këmbët s'i preknin dot tokën,
sytë s'i shihnin dot qiellin;
atë natë dhe yjet mërdhinin.

Por ai qëndroi aq mirë, aq i qetë
në zemrat e njerëzve që s'fjetën.

14658

DIALOG NË QELI

(M. Alimanit)

Kamxhik, hekur, gjilpëra, dhembje
dhe klithmë e gjermanit:

— Kufoma jote në litar do varet!

Një zë i qetë nga buzët merr udhë:

— Po jo malet!

Flokët e përgjakura tund mbi ballë:

— Po jo lirinë!

Sytë i digjen si dy zjarre në shtigje:

— Po jo këngën time...

ATYRE QË NA LANË KËNGËT

Jua preu mesin sqepari e guri këmbët,
o të pa fjetur e të uritur aq shumë,
por nuk i latë rrugëve këngët,
nuk i latë këngët në gjumë.

Se në to zërat-krisma Çerçizët
lëshonin, tundnin mjekrat si retë,
gjunjëzoheshin të mundur vezirët,
i zhduknin nën vete rrëketë.

T'u linit brezave pasuri nuk patët,
se gjakun jua pinë mbretëritë,
por bashkë me parmendën mbajtët shpatat
dhe me këngë na nisët trimëritë.

O KËNGËT VËNÇE

O këngët popullore, këngët vënçe,
sinonim i tokës, zembrës sonë!
Që kur kini, sa vite, sa shekuj,
sa jeni vallë, sa mijë, sa milionë?

Etruskëve u mbetën vetëm gurë varri,
ju qindra mijëra shekuj rezistuat,
Megjithëse u ranë miliona barbarë
gjithnjë të ndershme e të mira qëndruat.

Me mijëra gjokse nxjerrin një zë,
me mijëra mendje thurin një këngë,
ndaj dhe maleve flokët e pyjeve u ranë,
po ju një fije forc' nuk ju ka rënë.

Qindra mbretër, vezirë, hoxhallarë
të ndërronin formë, ulërinin,
por ju qeshët shpalosur fustanellash
si ta dinit ç'do t'ju bënte komunizmi...

Dhe ja, me ne të forta e të bukura
ngrihi të partishme e të mençme.
Sinonin i tokës, zemrës sonë,
o këngët popullore, këngët vënçe!

LIRIKA E MAJLËVETË MIA

Kuadrata, kuadrata
ani nëpër male.
E ngroh dielli kalbshtë
tokën bukëvate.

Dhjetra sy e dhjetra duar,
mali i pëndisur
kuadrata plot me grinë,
plot me blerim mali.

I ngre sytë bukëvate, e bukura,
në këngë ia merr:
Fshali im gjerdan i artë,
kudo ka pranverë...

Ikën kënga tutje mali,
dhe i kthehet pranë:
-Ti më je një lule trallë,
tek gjerdan i artë...

LIRIKA E MALEVE TË MIA

Kuadrate, kuadrate
arat nëpër male.
E ngroh dielli kaldajë
tokën bukëvale.

Dhjetra sy e dhjetra duar,
malit i qëndisin
kuadrate plot me grurë,
plot me blerim misri.

I ngre sytë bujkesh' e bukur,
një kënge ia merr:
«Fshati im, gjerdan i artë,
kudo ka pranverë...»

Ikën kënga tutje malit,
dhe i kthehet prapë:
«Ti më je një lule rrallë
tek gjerdan' i artë»...

Dëgjon vasha, ndërpret këngën
po kënga nuk pritet:
«Ti më je tek kjo pranverë
lule që s'venitet. . .

Erdhi koha të qeth dhentë,
siç i qeth ti arat,
unë do mbush plot kombinatin,
ti do mbyc hambarët. . .

Dëgjoni vasha ndërpjet këngën
po kënga nuk pletet:
-Ti më je tek kjo pranvera
lule që s'vritet...

Erdhi koha të pesh dheretë
KËNGË NË MALE

Ku mbështetëj lugina mbi gjoksin e malit,
mbështeti korrësja flokët mbi gjoks të kosëtarit.

Morën xhuratë sa i panë barinj të,
mbi ta u ngrit hëna si def i florinj të.

Me dritë e me këngë gjithë mali u mbush,
katër duar gërshetat shpleksnin nën një gushë.

Këndonin barinj të, korrësja, kosëtar,
mbante iso kombajna, si gajdë fryhej mullari...

BARI MES BARINJVE

Qengji tund kokën, cjapi këmborën,
era gjethet, heshtjen xhuraja,
unë mësues u bëra në veri
dhe bari ku ulen ëmbël pllajajat.

Në banka auditori shumë mësuaam,
shumë mësuaam por prapë qenkan pak,
pa qenë në të tilla banka malesh,
bari mes barinjve me shark.

Bari mes barinjve në male
ku me emra heronjsh tregohen gurët,
ku shoqet e fëmijnisë vijnë me hënë
të kthejnë shkëmbinjt' në toka gruri.

Qengji tund kokën, cjapi këmborën,
era gjethet, heshtjen xhuraja.
Vërtet, ç'mrekulli në mes barinjve
me xhura ku ulen ëmbël pllajajat!

MESNATË DETARE

Mjekrat krehin dallgët,
ç'do brazdë shpejt humbet.
Në luspat e peshqve yjet
impliksen e thyhen në rrjetë.

Dallgët ngjishen në kic,
mes nesh motivet e detarëve.
Në sytë e peshkatarit të moçëm
krip detin me lotë «vajzë e valëve».

Me krenarinë peshkatare
marrim me vete madhështinë e kaltërt.
Si strofa të një poeme detare
afrohen në breg motobarkat...

IRISIM TË TITIVAT MË
BETONIERES

Kur rrezet e diellit fytyrës të rrëshqasin,
«Të pamë me flokëverdhin»...shoqet se ç'të ngasin.

Çelësin e motorinos e ngrë e tronditur,
me zhurmë betoni të mbytësh zënë e ngritur.

Trazohet çimentua me rërë e gëlqere;
«E, ç'mur do lidhet. e shtrenjtë betoniere.

Të lumtur do rrojmë në shtëpinë e re!..»
Të mbytësh zërin pse çelësin s'e ngre?

TEK VADITET MISRI

Uji largohet,
uji afrohet,
dy shata godasin mbi të.
Andej nga vjen uji
dy vetulla dridhen,
shikimi shikimin e zë.

Hëna copëzohet
në dhjetëra kanale,
ngjyroset peisazhi jeshil.
Agimi i bukur
me krahun e kaltërt
mbulon në vetvete çdo yll.

Sivjet sa mirë,
sivjet sa shumë
do kemi misër të ri.

VRASJA E BALLANIT¹⁾

Delet lanë kullotën, delet heshtën,
gjyzat e këmborëve më s'ranë,
bariu rrahu fanellën e leshtë;
«— Bobo, mos mbetsha, mbeta pa Ballanë!»

Qentë varën veshët me lehje të hidhur,
bariu mbi bar festen flaku,
grindeshin retë nga era e shtrydhur,
heshtëte në xhura këngë e përgjakur.

Por nga rrihte bishë, nga dyndeshin retë
të ndërsejë qentë, i rreptë u ngrit bariu.
Rrodhi nga xhuraja kënga përmbi shpate:
— Ballan, Ballani ynë si veriu!...

Ballan, Ballani ynë që s'u lodhe,
Ballan, Ballan, Ballan i mirë,
po të marrim në xhura, në gjyzat e këmborëve
se ti as i vrrarë s'ri dot i shtrirë.

1) Ballani — emër qeni:

ÇLODHJA E AGRONOMIT

Po çlodhet agronomi...
Nën kokë plisat e pashkrirë,
tërfile i gjelbër nën mes.
Toka e mbulon
me jorgan të avullt ugaresh
e i hedh mbi sup pika vese.

Një sy gjumë agronomi,
mbi ballë i bien kallinjte,
mustaqet e misrit nën gushë.
Mbi kraharor afrohen arat
si nëna të mira
për bijtë me duar të mbushura.

Çlodhu, agronom,
në arat, grunjat, pemishtet e tua.
Gjithë petkun toka ta shtron.

NËPËR GËRSHETAT E BLERTA

Çel sythat e gjelbër misri në kubikë,
rezervuari gjirin hap t'i japë të pijë.
Bujkeshat prekin damarët e çdo gjetheje
siç prekin nënat e dhemshura fëmijët.

Zgjaten gjer tej rreshtat e kubikëve
si gërsheta të blerta, të pleksura, të gjata.
Dielli i majit derdh përmbi ta
tërë përparsen me rrezet e arta.

Sa shumë misër do të keni në tokën me vlagë,
hej, ç'prodhim të mbarë do të kemi!
Poemën e lumturisë shkruajmë në male
pa harruar poemën e Migjenit.

MONOLOG PËR NËNËN

— Kushtuar mësuesit Hero Ilia Qiqi

Nënë, të kam kaq pranë
sot këtu në bjeshkët prej pische,
në qiellin mbi ne mijëra re
errësohen, dynden e ngjishen.

Më duhet të eci, të eci
në këtë peisazh dimëror,
në çdo hap më prek dora jote
dhe pisha me gëzofin halor.

II.

Nuk më harrohet, e si mund,
firma jote në fletë taksidari,
poret e gishtit të vogël
ulje si gjurmë mbi bar.

Të kërkonin vlerë të korrash
dhjetë herë e më shumë në vit,
ta vriste revoltën në buzë
fleta ku kish gjurmë gishti yt.

Vinte shpejt në dritare Naimi
të të mësonte shkrim nëpër natë,
po sa mësoje një shkronjë, nxitoje,
donte gjalpë për pushkën im atë.

Se kohën ua kërkonte lufta,
luftë, luftë e luftë prapë.
Në vatrën si hënë prej balte
mbante zjarrin të ndezur një shkarpë.

III.

IV.

Nxënësit më presin, nxitoj,
ç'ke me të, ashtu e ka tufani,
mos m'u lut, moj nënë, mos m'u lut
të ngroh kokën te ti, nën mitan.

Dhe pak dhe stuhia do zbutet,
do zgjaten ylberët si ura,
do përpëlis qerpikët e lagur
me bukurinë e përjetshme Lura.

IV.

Ç'kam ca nxënës të bukur, moj nënë;
të shëndetshëm, të mirë e të pastër,
në sytë e tyre vet dielli
ngjyros peisazhin e kaltër.

Rrinë ndezur llampat elektrike,
ata librat mbajnë hapur gjer vonë.
Hëna shtyp hundën në xhama
si llampë 500 vatshe neoni.

Malet tona në veri e jug
ngjajnë me njëri tjetrin si binjakë.
Jugbrët, të stralltë, janë gati për shkrepje,
këtu pishat janë gati për flakë.

VI.

Kam pranë gjithë nënat, ç'do bëje më tepër?
Fli, pra, e qetë e mbylli sytë!
Ai që shtyp inatin e stuhisë
është komisar drite, biri yt...

FËMIJNIA

Fëmijninë
të dalë nga kaçubet e viteve
e thërres,
por hesht ajo si të mos dojë
të lëmë lojën mbyllasyza përmes.

Hesht,
skuqet me pëllëmbët mbi sy,
me pendim se kumbullat shkundi,
hipën
në çdo degë, por t'i ngjisë
kokërrat e këputura nuk mund.

Dorën vë bori,
me lot në sy bërtet,
ndoshta e dëgjoj e rri me të.
Më lutet
të qëndroj, me premtim të plotë:
«Rri se ç'bëra kurrë s'do ta bëj më!»

FEMILINIA

LEJLEKËT

Një mëngjes fëmijët e lagjes u shtangën:
— Ç'u bënë lejlekët sqepshigjetë e krahëdallgë,
ku vanë?

Fëmijët
me shqetësim i ngarkuan balonat,
horizonteve i nisën,
si petale rrëmbyer nga era.
Ndoshta lejlekët i shohin dhe kthehen
mbi plep si herët e tjera!...

Qiejt e syvë u vrenjtën,
në stuhinë e shqetësimit,
rrugë kërkuan balonat:
— «Mos i ka trembur ndonjë nga radhët tona?»

Si t'i dëgjonin
lejlekët rrahën krahët,
fluturimin matën me balonat gjer vonë:
— Ehej!... Ja tek qenkan!
Çerdhe të re kanë ndërtuar
mbi një shtyllë tensioni...

MOTIV KURBETI

Nga lotët e mi
delti u bë dy herë më i kriqur;
nga pritja ime
delti u bë dy herë më i thirrur.

Nga lëngimi im
dy herë më shumë lëngoi deltë;
nga hapi im
këllëbë gjuhët rrypa i tretë.

Etja ime
dhe dërgësi e syllit i thau
këllëbimë ime
njolet mes për mes i çau.

Ku je biri?
Pa ty, në dhe, merakut s'do më tressë!
Eja biri!
Shihë kandilin tek kënd i penxheresë!

MOTIV KURBETI

Nga lotët e mi
deti u bë dy herë më i kripur;
nga pritja ime
deti u bë dy herë më i thinjur.

Nga lëngimi im
dy herë më shumë lëngoi deti;
nga hapi im
gjithë gurët rruga i treti.

Etja ime
dhe drurët e pyllit i thau,
klithma ime
malet mes për mes i çau.

Ku je, bir?
Pa ty, në dhe, merak u s'do më tresë!
Eja, bir!
Shihe kandilin tek kënd' i penxheresë!

Eja, bir!

Dorë të vësh në pushkë e mbi parmendë!

Eja, bir!

Dhe baltë të hashë, është baltë e vendit tënd!...

PARCJELJA E POETIT DE RADE

Thahet se ky po e përcjellin për në
narratë, mbi arkivin e poetit tënd
lulet e një datimit, që i shkruan
vra e mase.

Is pranverë po bajantet lulet i shkruan.
Is pranverë po bëni bëni dallë.
Kontinat e pranverës u përkulën.
Kontinat në arkivol pisku De Radë.

Vjeratit ngatën arkivolin, lulet ulën petajat.
Kontinetat mënjëritin Odisenë m'përshë.
Qdo hap përshësitë pandëpërshë dy fjalë:
-Të dashëm... na dashë. Të dashëm... na dashë!

Dallat i ra dallës, pregu pregu.
syri syri, këmba i ra këmbës:
-- O De Radë! Trepia ke në arkivol.
të baltë të kemi në zemër!

PËRCJELLJA E POETIT DE RADË

Thuhet se kur po e përcillnin për në varrezë, mbi arkivolin e poetit ranë lulet e një bajameje, që i shkundi era e maleve.

Ish pranverë po bajamet lulet i shkundën.
Ish pranverë po deti bëri dallgë.
Konturet e pranverës u përkulën,
heshtëte në arkivol plaku De Radë.

Njerëzit ngritën arkivolin, lulet ulën petalet,
kangjellat mërmëritën Odisenë arbëreshë.
Çdo hap përsëriste pandërprerë dy fjalë:
«Të deshëm... na deshe, të deshëm... na deshe!»

Dallga i ra dallgës, bregu bregut,
syri syrit, kënga i ra këngës:
— O De Radë! Trupin ke në arkivol,
të tërin të kemi në zemër!

Era fryu, bajamet i shkundi,
njerëzit mbi supe mbartnin petale.
Poeti De Radë qe bërë pranverë,
poetin De Radë e mbartnin vargmalet.

GJYSHËT

Gjyshët tanë me këmbë e hosten
në mule pëndritan përherë.
Gjyshët tanë të mirë, të parat
kurrëna të kthyer nga era.

U vranë për sinor e për loka,
u vranë për ugar e për theksë.
Po vet tyre, dorës edhe erës
s'guxoi të vijë në mal njeri tjetër.

Se mbi ugarin, gurin, sinorin
dashën në asgjë tjetër lirinë.
Me njeri-tjetrin përballë agrosorin
s'kurrëna nashëherë mëlinë.

Arundevë që erdhën, gojen në mpylljen,
kulmet gjor në lumë në hodër zvarë,
se s'gromite mali këmbë armiku
se malli të zmadhoi i do varë.

G J Y S H Ë T

Gjyshët tanë me kërrabë e hosten
në male qëndruan përherë.
Gjyshët tanë të mirë, të parruar
kurrizin s'e kthyen nga era.

U vranë për sinor e për toka,
u vranë për ugar e për thekër.
Po veç tyre, borës edhe erës
s'guxoi të vijë në mal njeri tjetër.

Se mbi ugarin, grurin, sinorin,
deshën sa asgjë tjetër lirinë.
Me njëri-tjetrin përballë agresorit
s'kujtuan asnjëherë mërinë.

Armique që erdhën, gojën ua mbyllën,
kufomat gjer në lumë ua hoqën zvarë,
se s'duronte mali këmbë armiku,
se mali të zgjedhur i do varret.

BILBILEJTË

*Bilbilejtë trembëdhjetë,
vanë në litarë vetë.*

Trembëdhjetë trima zbresin nga malet,
zbresin si shqipet nga retë,
rrihen tirqet në palë fustanelle,
zbresin në mejdan trembëdhjetë.

Tymosin trembëdhjetë çibukë,
krehin mjekrat me cep jatagani.
Buzët përgjak perandoria turke,
mustaqet me dhëmbë bren sulltani.

Afrohen në valle trembëdhjetë,
të trembëdhjetë me zë bilbili.
Në mjekra janari me forcë u ngjesh retë,
pranverën në sy u ngjesh prilli.

Përthyejnë gjunjët trembëdhjetë trekëmbështa,
xhelatët shpejtojnë frymëmarrjen.

Me këngë në buzë, në brez jataganë,
shqipëtari si vallen bën varjen.

Vetëm shqiponja ngjan me ta në vdekje,
s'di të ngordhë pëgërë si çdo shpend.

Me krahë gjysmëhapur, që prej reve
kërkon vdekjen plasur me shkëmbinjtë.

UDHËVE TË HEKURTA

Digjen, digjen yje
si copa eshke,
shami aksioni
qielli mbi bjeshkë.

Shpërthen një minë,
copëtohet një shpellë,
ngrihet rishtaz tymi
mbi mal fustanellë.

Këto male në çdo hap
i ka parë çdo shekull
me pushkë në sup,
legjenda nën sqetull.

Ku gjyshët tanë
ecën në gjak,
vetullat shpata,
sytë copa flake.

Me muskuj të enjtur,
fustanella tëndë,
mes ajrit të lehtë,
nën zgjedhën e rëndë.

Mijëra agresorë
shkelën këto anë,
por mbetën përrenjve
veç marka jataganësh.

Të tjerë agresorë,
të tjera marka,
u ngjitën mbi male,
shkelën mbi harta.

Por para vdekjes
njohën me ngut
tyta pushkësh mprehur
në këngë lahute.

Ndaj çdo pjesë e tokës
mbushur gjak ka venat
si ne në mendime
shinat plot me trena.

Kashtën e Kumrit
agimi e djeg,
gjymtyrë të hekurta
ne zgjasim në breg.

USHTARËT QË S'U KTHYEN NË ATDHE

Ikën gjenerali me kocka ngarkuar,
me hartën e të vdekurve në duar.

Gjenerali kërruset, thinjet edhe hesht,
mundohet të mbajë kockat në rresht.

Kockat sa prekin në pëllëmbën e tij,
kërcasin me urrejtje, lart ngrihet tym e hi.

Citojnë rrasat emrat e ushtarëve,
hapen me tallje gojët e varreve.

Ulërijnë ushtarët që s'u kthyen në atdhe:
— Gjeneral, e sheh. . . gjeneral, e sheh?

ÇU JUAN

Poetit kombëtar kinez që jetoj e mendoj gjithë jetën e tij për popullin. Ai jetoj 27 shekuj përpara, po zëri i tij dhe sot tingëllon i artë.

«Dhe nëntë herë i varur, nuk ndryshoj,
s'do t'i them të bardhës kurrë «e zezë»!
Unë vetëm popullin njoh e atë besoj,
diellin e së vërtetës veç ai di ta ndezë.

Kur të shohësh, or Çing⁽¹⁾, grushtin e tij,
se je më i vdekshmi do ta kuptosh shpejt.
I pavdekshëm është ai që lufton për liri,
i pavdekshëm është ai që bën luftë të drejtë».

1. Mbreti që hipi në fuqi asaj kohe e që ndoqi poetin këmba këmbës.

Kaq tha Çu Juan dhe u shkri me lumin Mi Lo,⁽²⁾
si lëvere bajameje gjithë intrigat u kalbën.
Vetëm populli nga fjalët e tij s'u tremb,
ndiente si rrihte poeti për liri këmbanën...

PROLETARIATI

2. Në lumin Mi Lo poeti jetoj ditët e fundit të jetës i
vetmuar.

PROLETARIATI

S'është shpikje filozofësh,
marrëveshje afaristësh,
kontratë presidentësh.

Është ai
dragua miliona krahësh
që shohin në ëndërr të uriturit.

Është ai që s'fal,
që u shkul dhëmballët miliardëve,
fronet presidentëve,
kapitalizmit frymën.

Është ai që kthen
vilat e borgjezëve në arkivole,
prangat në grushta,
gjakun në flamuj të kuq
sa hemisferat.

Është proletariati —
sintezë e revolucionit
që vendos vetë fatet e botës.

Është ai
që s'njeh marrëveshje,
falsifikim, kompromis.

Është ai
që vdes një botë
e mëkëmb një botë tjetër
duke mbajtur në dorë
flamurin e Marksizëm-Leninizmit
shpalosur në kontinente.

ZGJOHU, DRUVAR

Pablo Nerudës, poetit komunist kilian që u masakrua nga forcat mercenare.

Plumba antikomunistë
ta shpuan tavolinën, druvar.
Shpërndahet mbi të gjaku
i Nerudës së vranë.

Gjaku dhomën mbush,
shqyen natën kiliane.
— Zgjohu, zgjohu druvar!
Pablo Nerudën ta vranë.

Ngreje sëpatën, druvar,
ti që përmbys pyjet.
Gjiri yt pa këngë Nerude
është si nata pa yje.

Lajmëro shpejt gjithë negrit,
bujqit, punëtorët, hamallët.
Lajmëro ata që nën armë
me forcë rrinë ushtarë.

Lajmëro refugjatët, të sëmurët,
ata që kanë shpëllat strehë.
Lajmëro të vejat, jetimet,
atë që bukën ende s'njeh.

Shndërroi, miku im druvar,
shndërroi pyjet në trompetë,
pre me sëpatë dhe do dëgjosh
nga plagët e druve «Duam poetin!»

Vargjet «Bukë e paqë botës!...»
i skuq gjaku i poetit të vrarë.
mbi natën e zezë kiliane,
eheheeej!... Godit, druvar!...

PASQYRA E LËNDËS

Parti	3
Krenari	4
Ëndrra e një bariu në plazh	5
Korrëset	6
Kostumet kombëtare	8
Vdekja e Naimit	9
Lirikë e vajzave të fshatit tim	10
Rroftë Partia Komuniste	11
Baladë për Memo Meton	12
Bluzat	14
Partizanes me emrin e lirisë	15
Përjetësi	17
Dialog në qeli	18
Atyre që na lan këngët	19
O këngët vënçe	20
Lirikë e maleve të mia	22
Këngë në male	24
Bari mes barinjve	25
Mesnatë detare	26
Betonieres	27
Tek vaditet misri	28
Vrasja e Ballanit	29

Çlodhja e agronomit	30
Nëpër gërshetat e blerta	31
Monolog për nënën	32
Fëmijnia	35
Lejlekët	36
Motiv kurbeti	38
Përcjellja e poetit De Radë	40
Gjyshët	42
Bilbilejtë	43
Udhëve të hekurta	45
Ushtarët që s'u kthyen në atdhe	47
Çu Juan	48
Proletariati	50
Zgjohu, druvar!	52